

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд ПОЛЗИ ОТ ЕКЗЕКЮТИВ КОУЧИНГА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНИ И ЛИЧНОСТНА СЕБЕРЕАЛИЗАЦИЯ

Автор: Зорница Стефанова – Иванова
Научен ръководител: проф. д.н. Желю Д. Владимиров

Рецензията се изготвя от проф. д.н. Цветан Първанов Давидков въз основа на Заповед на Ректора на Софийския университет РД 38 – 123 /13-03-2023 г.

Представената дисертация е претенция за присъждане на образователната и научна степен доктор по ПН 3.7 АДМИНИСТРАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ (Стопанско управление).

Представяне на кандидата. Кандидатът Зорница Стефанова – Иванова е докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Стопанско управление“ (СУ – СтФ). Тя е изпълнила всички изисквания на учебната програма и е отчислена с право на защита. Г-жа Стефанова – Иванова е възпитаник на Стопанския факултет на Университета. Със солиден професионален стаж като предприемач. Коуч с авторитетна международна акредитация и богата практика. Разработената тема е съзвучна с нейните интереси и професионално развитие.

Кратка характеристика на дисертационния труд. Дисертационният труд е в обем от 215 стр. Структуриран е в увод, две глави и заключение. Глава I – Екзекютив коучинг: основни теоретични концепции (14 – 129); глава II Методология на изследването. Анализ на резултатите (130 – 187); Заключение (188 – 191). Част от текста са също така: съдържание (3 – 4); списък на фигурите (5); Списък на таблиците (6); Списък на използваните термини (7); Приложения (192 – 201); Библиография (202 – 215).

- В Увода - наред с актуалността на темата, са маркирани целта и задачите на дисертационния труд; изследователската теза (11); хипотезите (11 – 12); методологията на изследването (12 – 13); структурата на дисертационния труд (13).
- В глава I - ЕКЗЕКЮТИВ КОУЧИНГ: ОСНОВНИ ТЕОРЕТИЧНИ КОНЦЕПЦИИ, авторката въвежда контекста на изследването; разглежда коучинга като метод за развитие; изяснява същността на екзекютив коучинга

(вкл. специфика и подходи); акцентира върху очакваните (възможните) ползи. В края на тази глава са представени изследователските хипотези и модела на изследването (128 – 129). Съдържанието на тази глава е информативно – авторката изследва систематично впечатляващ по обем корпус от информационни източници. Налице е добросъвестен прочит. С източниците се работи коректно. Текстът в тази глава има самостоятелна роля за запознаването със същността и системата на коучинга.

- Глава II - МЕТОДОЛОГИЯ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО. АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ – е структурирана в две части, както следва: 2.1 Методология на изследването; 2.2 Анализа на резултатите от емпиричното изследване. Частта *Методология на изследването* е интерпретирана „стеснително“ – в нея са представени създаването и съдържанието на въпросника за набиране на първична емпирична информация; кодирането на информацията; представен е ключ на измерването (като съответствие между емпирични индикатори и тяхното „участие“ в решаването на конкретни изследователски задачи); налице е и характеристика на изследваните лица. В частта *Анализа на резултатите от емпиричното изследване* получените резултати са представени в следната последователност: описателна статистика; факторен анализ; структурно моделиране за изследване на връзките между факторите; ограничения на емпиричното изследване и др. Тази структура може да бъде защитена (при все че логиката при представянето на резултатите следва да се задава не толкова от характера на обработките, колкото от прокламираните хипотези и/или изследователски въпроси).
- В приложение са представени, както следва: Приложение 1 – Въпросник за измерване на ползите от екзекютив коучинга; Приложение 2 – Споразумение за работа.
- Библиографията съдържа 315 позиции; от тях 12 са на български.

Оценка на дисертационния труд. Цялостната ми оценка за дисертационния труд е положителна. В полза на това твърдение посочвам следните аргументи:

- *Темата е актуална.* Интересът към коучинга е значителен (при все че оценката за него като подход / метод / техника не е еднозначно).
- *Авторката познава* впечатляваща част от библиографията в сферата на дисертационното изследване; в интерпретирането на темата тя съчетава добра теоретична подготовка и значим професионален опит като коуч.
- Като цяло подбраният *изследователски апарат* издържа критика. Набраните първични емпирични данни (без да са впечатляващи като брой ИЛ) дават възможност издигнатите хипотези да бъдат проверени (съответно да се обоснове формулираната теза).

- Направените статистически обработки (и интерпретирането на резултатите) показват, че авторката е усвоила основни изследователски процедури (като част от подготовката за самостоятелно осъществяване на изследователска дейност). В контекста на получените резултати и тяхното представяне може да се заключи, че е постигната една от най-важните цели на докторската програма – усвояването на *компетентности за самостоятелно научно дирене*.
- Авторката показва научна добросъвестност; готовност да осмисля обратната връзка от колегите си; да учи. Това са ценни основни качества за професионалното развитие на всеки учен и изследовател.
- Резултатите от изследването са определено с евристична стойност – те доказват възможностите на разглеждания подход както за развитието на отделната личност, така и за постигането на положителни организационни резултати.

Критични бележки. Препоръки. Рецензираният вариант на дисертационния труд е четвърта (или пета) версия на текста – обсъждането на всяка от тях (формално или неформално) беше свързано с дискусия – препоръки – отразяването им и по-нататъшното развитие на текста. Това ми дава основание да насоча вниманието към отделни детайли – главно предвид по-нататъшната работа на Зорница.

- Както беше отбелязано, в дисертацията е налице обхванен преглед на огромна по обем литература (и това може да бъде оценено самостоятелно като много силна страна на текста). В тази част авторката може да изяви по-категорично собствена рефлексивна и критическа позиция.
- Получените резултати са въз основа на попълнен въпросник от 169 лидери (ръководители) - това по същество е тяхна самооценка. Подходът е защитим. Същевременно могат да се търсят начини за контрол и верифициране на получените резултати (например чрез снемане и осмисляне на гледната точка на професионалисти в областта на коучинга).¹
- Авторката със сигурност ще продължи да развива своята изследователска експертиза. Тя предполага не само познаването на основни изследователски процедури, но – преди всичко – умението да се изгражда цялостна и обоснована изследователска стратегия (включително изследването на различни възможности и избор измежду тях).
- Възможни са подобрения в използването на език и др.

В духа на рецензионната стилистика, посочените възможности следва да се приемат не толкова като критика, колкото като възможни ориентири в професионалното развитие на г-жа Зорница Стефанова – Иванова.

¹ В България вече има критична група международно сертифицирани професионалисти със солидна практика.

Оценка на научните приноси. Авторката е формулирала претенцията за научни приноси на с. 42 от автореферата (с. 187 от дисертацията). Тази претенция може да бъде защитена. На теоретично равнище приносите могат да бъдат оценени така: А) систематизиране и концептуализиране на теория и практика на коучинга (в частност – на екзекютив коучинга); сполучлив опит за систематично представяне на възможните ползи и връзката между тях. Б) обосноваване и проверка на изследователски инструментариум. В) Валидирани хипотези (съответно обоснована теза) за закономерности в полето на изследователски интерес – това са нови факти и знание, които се вграждат тематично в съществуващото и допринасят за развитието на ново знание. Резултатите от проучването (могат да) функционират като практически ориентир в работата на широка група професионалисти; да мотивират усилия за проектиране и осъществяване на съвременни ефективни програми за обучение и развитие на ръководители.

Автореферат. Като цяло авторефератът е изготвен коректно и дава представа за съдържанието и структурата на цялостния дисертационен труд. Налице е технически пропуск – срещу рубриците в съдържанието на автореферата (в началото на текста) не са посочени съответните страници (с цел по-добро ориентиране на читателя).

Публикации. По темата на дисертацията авторката посочва три публикации (една от тях на английски) и пет доклада пред конференции с различен статут. Публикациите на български са в годишници на СУ и БСУ; публикацията на английски е на Cambridge Scholars Publishing. Чрез тези публикации и изнесените доклади се правят обществено достояние съществени резултати от дисертационния труд. Публикационната активност на кандидата може да се оцени като напълно удовлетворителна спрямо изискванията за публикации на кандидат за ОНС ДОКТОР. Предвид възможностите на г-жа Стефанова – Иванова и получените резултати, има основания да ѝ препоръчаме да публикува в издания с висока разпознаваемост в професионалната общност и по-силно влияние върху развитието на науката.

Лични впечатления. Познавам г-жа Зорница Стефанова – Иванова в продължение на няколко десетилетия (работили сме заедно по редица проекти в Клуба на възпитаниците на СтФ; поддържаме приятелски взаимоотношения). За мен тя е човек с голям потенциал; с успешна професионална кариера; със собствена мисия в работата, взаимоотношенията и живота. Високо ценя готовността ѝ да учи (независимо от значителните натрупвания, които има). Възприемам я като амбициозна, целенасочена, добронамерена. Това са част от личните ми основания да я подкрепям и – същевременно – непрекъснато да ѝ давам критична обратна връзка.

Заклучение. Предвид гореизложеното, имам основания да направя следното заключение: кандидатът г-жа Зорница Георгиева Стефанова – Иванова е изпълнила необходимото и отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРНСРБ), Правилника за приложение на ЗРНСРБ и

Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ за придобиване на ОНС ДОКТОР по ПН 3.7 Администрация и управление (Стопанско управление). Ще подкрепя решение на уважаемото научно жури за присъждане на кандидата на ОНС ДОКТОР по ПН 3.7 Администрация и управление (Стопанско управление).

София, 16-04-2023

Подпис: